

Galerie en kunstenaar strijden

VK 10 maart 2004

Achtergrond | De galeriewereld kent geen contracten, alleen gentlemens agreements

De rechter doet vandaag uitspraak in de zaak tussen galeriehouder Paul Andriesse en fotografe Hellen van Meene.

Van onze verslaggeefster
Seada Nourhussen
AMSTERDAM/ALKMAAR

'Het was een korte maar heftige liefde.' Zo vat fotografe Hellen van Meene (1972) haar turbulente werkrelatie met de Amsterdamse galeriehouder Paul Andriesse samen. Als ze het over kon doen, zou ze het anders aangepakt hebben. 'Maar wat wist ik nu helemaal toen ik bij hem begon? Ik was zeventwintig en net twee jaar klaar met de academie.'

Fotografe Van Meene, die in 1999 de Charlotte Köhlerprijs won en internationaal doorbrak met haar afbeeldingen van kwetsbare jonge vrouwen, beëindigde in 2001 de samenwerking met Paul Andriesse. Het jaar daarop vond Van Meene een dagvaarding op de deurmat wegens contractbreuk. Een unicum. Het is de eerste keer dat een Nederlandse gale-

riehouder een van zijn kunstenaars voor de rechter sleept. Vandaag doet de kantonrechter uitspraak. Andriesse geeft tot die tijd geen reactie.

Van Meene, niet de eerste die de galerie van Andriesse heeft verlaten, wil wel reageren. Zij hoopt dat andere kunstenaars van haar ervaringen leren. 'Fotografe Rineke Dijkstra ging in 1998 weg bij Andriesse, en videokunstenaar Fiona Tan vorig jaar 'vanwege een verstoorde relatie'.

In 1998 werd Van Meene door oud-docent van de Rietveld Academie Willem van Zoetendaal geïntroduceerd bij de gerenommeerde galerie van Paul Andriesse. Kort daarop nam haar carrière een vlucht. Exposities in Milaan, Londen en Los Angeles volgden. Ondertussen verliep niet alles vlekkeloos bij Andriesse. 'Ik kreeg mijn geld standaard te laat, rekeningen klopten niet. Het was één grote rommel.'

Maar de echte problemen ontstonden rond Van Meenes Japan-serie, 31 foto's van Japanse pubermeisjes die ze in 2000 maakte voor de Architectuur Biënnale in Venetië. De serie betekende haar

definitieve doorbraak; naast de toonaangevende Japanse galerie Koyanagi wilde de New Yorkse topgalerie Matthew Marks een aantal van de tien edities kopen.

Om alle geïnteresseerden – Marks, Koyanagi, Andriesse – tevreden te stellen zou Van Meene elke partij drie edities aanbieden

'Kunstenaars en galeriehouders zijn kwetsbaar'

en een editie zelf houden. Maar Andriesse vond dat hij recht had op meer edities omdat hij zich al die jaren voor Van Meene had ingespannen. Na een lange correspondentie besloot Van Meene de samenwerking op te zeggen. Onrechtmatig, vond Andriesse. Zijn aanklacht luidt dat Van Meene een opzegtermijn van vier maanden had moeten hanteren.

Andriesse beroept zich daarbij op de zogeheten agentuurovereenkomst, een juridische con-

structie die de 'zwakkere handelsagent' (in dit geval Andriesse) beschermt tegen de 'sterkere principaal' (Van Meene). Verder eist Andriesse een schadevergoeding wegens gederfde inkomsten en een *goodwill*-vergoeding voor zijn inspanningen. Volgens Van Meene 'bij elkaar een paar dikke jaar-salarissen'.

De crux van de kwestie is dat het in de galeriewereld ongebruikelijk is om met contracten te werken, zegt Bert Holvast, directeur van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen. 'Er wordt volstaan met een *gentlemens agreement*. Dat maakt zowel kunstenaar als galeriehouder uiterst kwetsbaar.' Hij vindt dat de kunstbranche zich moet professionaliseren en moet werken met het zogenoemde modelcontract zoals dat is opgesteld door de Federation of European Art Galleries (FEAGA).

Toch is het goed dat de duistere relatie tussen galeries en kunstenaars nu een keer onder de aandacht is, meent Holvast. Van Meene is er niet gerust op: 'Als de rechter meegaat in het agentschap is dat slecht voor de bewegingsvrijheid van kunstenaars.'